

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till narkotikastrafflag, m. m., i vad propositionen avser riktlinjerna för organisationen av vården av narkotikamissbrukare, jämte motioner.

(3:e avd.)

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 7, såvitt nu är i fråga, under åberopande av bland annat utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 december 1967 lämnat riksdagen tillfälle att avge yttrande med anledning av vad föredragande departementschefen anfört angående riktlinjerna för organisationen av vården av narkotikamissbrukare.

Departementschefen har därom anfört i huvudsak följande. I vårdorganisationen bör ingå uppsökande verksamhet, öppen och sluten vård samt fortsatt behandling och eftervård. Vikten av en samordning av de medicinska och sociala åtgärderna betonas. Narkotikamissbrukaren bör spåras upp och erbjudas behandling vid öppen mottagning eller vid psykiatriskt sjukhus eller klinik. En särskild vårdcentral för unga missbrukare i Stockholm förordas. För de svårast skadade missbrukarna bör särskilda vårdavdelningar inrättas. Vidare bör anordnas behandlingshem där fortsatt terapi skall ges i kombination med arbete och utbildning. Vården bör ordnas inom ramen för den socialvård och sjukvård som finns och för vilka ansvaret i huvudsak vilar på kommunala organ. Staten bör därvid lämna visst ekonomiskt stöd.

Frågor om statsbidrag till vårdkostnaderna m. m. behandlas i 1968 års statsverksproposition.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 747 av herr Strandberg och II: 954 av fru Heurlin och herr Oskarson vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t måtte undersöka förutsättningarna för en effektivare narkomanvård i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 749 av herrar Sörenson och Svanström samt II: 953 av herr Börjesson i Falköping m. fl. vari — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla
a) att narkomanvårdskommittén kompletteras med lämpligt antal parlar-
Bihang till riksdagens protokoll 1968. 6 saml. Nr 37

mentariska ledamöter, b) att försöksverksamhet igångsättes på vårdområdet i enlighet med vad i motionerna framhålles, samt c) att av narkomantvårdskommittén föreslagen registrering av recept försöksvis igångsättes omgående,

dels motionen I: 750 av herr *Tistad* och fru *Segerstedt Wiberg* vari — såvitt nu är i fråga — hemställt att riksdagen måtte uttala 1) att forskningen om de narkotiska preparatens — särskilt cannabispreparatens — och de beroendeframkallande läkemedlens verkningar i olika avseenden bör intensifieras för att skapa bättre underlag för åtgärder mot missbruk av sådana medel, 2) att regeringen bör taga initiativ till förhandlingar med landstingen om ökning av det i avtalet angående landstingens övertagande av mental-sjukvården fastställda antalet bidragsberättigade vårdplatser i den omfattning som erfordras för att bereda möjligheter till vård och behandling av narkotikamissbrukare.

Utskottet. Det av departementschefen sammanfattningsvis skisserade *vårdprogrammet* med dess betonade krav på en samordning av den sociala och medicinska omvårdnaden biträds helt av utskottet. Därav följer att utskottet inte heller har något att erinra mot den principiella uppläggningsplanen av vårdorganisationen, som enligt utskottets mening bör anordnas inom ramen för den befintliga social- och sjukvårdsorganisationen och med den ansvarsfördelning som i övrigt gäller och kommer att ytterligare klargöras.

Den uppsökande verksamheten för vilken ansvaret skall vila på socialvårdshuvudmännen är otillräcklig och en utbyggnad behövs främst i storstäderna. Även i andra orter bör uppmärksamhet ägnas denna aktivitet för att på ett så tidigt stadium som möjligt försöka hjälpa den som börjat använda narkotika och samtidigt förebygga en spridning av missbruket.

Den öppna vården bör i de större städerna snabbt ägnas ytterligare organisatorisk uppmärksamhet med beaktande särskilt av personalfrågorna. Utskottet utgår från att socialvårds- och sjukvårdshuvudmännen på ett tidigt stadium prövar erforderliga ökning av de totala resurserna.

Platser för *sluten vård* bör som departementschefen anfört kunna beredas vid kliniker och avdelningar för psykiskt sjuka. Utskottet har inte funnit anledning att på grund av motionen I: 750 uttala sig för särskilda förhandlingar med landstingen om ökning av antalet bidragsberättigade vårdplatser. Sjukvårdshuvudmännen har att närmare pröva platsbehovet.

I motionerna I: 747 och II: 954 har framhållits värdet av ansträngningar att söka förmå en missbrukare att frivilligt underkasta sig inte blott avgiftning utan även den vård som erfordras för att bota honom psykiskt. Vad motionärerna anfört överensstämmer med av departementschefen förordade principer och bör därför inte föranleda till föreslagen särskild riksdagens åtgärd.

Om *eftervården* i en vidare mening brister — intill dess patientens rehabilitering kan anses tryggad — är även den tidigare vårdens resultat ofta tillspillogivna. De av departementschefen förordade behandlingshemmen, där fortsatt terapi skall ges i kombination med arbete eller utbildning, liksom inackorderingshemplatser och konvalescenthem utgör viktiga inslag i eftervården, som bör främjas genom anslag av statsmedel. Utskottet vill särskilt understryka vikten av den återanpassning till samhälle och arbetsliv som måste ingå i eftervården och av en socialkurativ uppföljning med det stöd den innebär.

Motionerna I: 749 och II: 953 innefattar hemställan att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att viss försöksverksamhet påbörjas. Förslaget innebär i sak ett förordande av rehabiliterande åtgärder där tonvikten läggs på arbetsträning. Det av departementschefen angivna vårdprogrammet och särskilt vad som anförts om eftervården på behandlingshem står inte i motsättning därtill. Vårdens närmare innehåll får bedömas efter de skiftande förutsättningarna av de medicinska och sociala instanserna med tillvaratagande av samtliga vunna erfarenheter. Något riksdagens ställningstagande i fråga är inte nu erforderligt.

Utskottet har inte heller funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört om *vissa förebyggande åtgärder*. Detta bedömande innefattar sålunda även att utskottet inte funnit övervägande skäl tala för den i motionerna I: 749 och II: 953 förordade försöksverksamheten med registrering av recept och avstyrker därför motionerna i detta hänseende.

Förslaget i motionen I: 750 om ett uttalande till förmån för intensifierad *forskning* har lagts fram med särskild hänsyn tagen till bedömningen av cannabispreparaten. Utskottet delar den i motionen framförda uppfattningen att samhället har ett stort ansvar för en objektiv upplysning och vill även framhålla vikten av att informationsförmedlarna i övrigt känner sitt ansvar i detta hänseende. I propositionen anmäls de åtgärder som vidtagits och planerats för att vidga kunskapen om narkotikaproblemen. Utskottet har anledning utgå från att narkomanvårdskommitténs arbete och de intensifierade vårdinsatser som nu byggs upp skall medföra ett ökat underlag för forskningsinsatser även med stöd i skilda former från samhällets sida. Något riksdagens uttalande är nu inte erforderligt.

Utredningsarbetet fortsätter inom socialstyrelsens narkomanvårdskommitté som avser att i ett tredje betänkande bl. a. ytterligare behandla vård- och preventionsfrågorna. Med hänsyn till kommitténs organisation och det redan utförda och pågående arbetet skulle det enligt utskottets mening vara olämpligt att enligt förslag i motionerna I: 749 och II: 953 nu komplettera kommittén med parlamentariska ledamöter.

Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:ts ytterligare bedömanden i de viktiga preventions- och informationsfrågorna kommer att redovisas för

riksdagen liksom vunna erfarenheter inom den påbörjade utbyggnaden av vårdorganisationen.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anfört angående riktlinjerna för organisationen av vården av narkotikamissbrukare,
2. avslår motionerna I: 747 och II: 954,
3. avslår motionerna I: 749 och II: 953, såvitt nu är i fråga,
4. avslår motionen I: 750, såvitt nu är fråga.

Stockholm den 27 februari 1968

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström (s), Gillström (s), Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Kaijser (h), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Per Jacobsson (fp), Wååg (s), Wallmark (h), fru Elvy Olsson (cp) och herr Johan Olsson (cp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Bohman (h), Karlsson i Olofström (s), Blidfors (s), Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nihlfors (fp), Bergman (s), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Lindahl (s), Antonsson (cp), fröken Ljungberg (h) och herr Mundebo (fp).